

U.G. 5th Semester Examination - 2023

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-11

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** of the following questions in Sanskrit language in Devanāgarī Scripts:

2×10=20

- a) ऋग्वेदे कति मण्डलानि सन्ति?
- b) ऋग्वेदस्य प्रथमसूक्तस्य विनियोगः कुत्र भवति?
- c) “यदङ्ग दाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि” —
अग्निः दाशुषे कीदृशं भद्रं करिष्यतीति मन्यते ऋषिः?
- d) “अग्निः पूर्वभिर्ऋषिभिरीड्यः” —
अत्र ‘पूर्वभिर्’ रित्यनेन के अवगम्यते?
- e) अक्षसूक्तस्य ऋषेर्वैशिष्ट्यम् आलोच्यताम्।
- f) ‘क्रीडति व्रात एषा’ —
केषां व्रातः? ते संख्यया कति? ते कुत्र क्रीवन्ति?

g) कितवः तस्य जायां कथं परित्यक्तवान्?

h) युष्माकं पाद्यांशे पठितं 'गृह' शब्दस्य समार्थकं वैदिकशब्दद्वयम् उल्लिख्यताम्।

i) 'येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दुल्हा'—

केन द्यौरुग्रा पृथिवी च दुल्हा जाता? 'दुल्हा'—इत्यस्य समार्थकं शब्दं प्रदीयताम्।

j) वेदस्य सप्तछन्दसां नामानि उल्लिख्यन्ताम्।

k) वैदिकाः स्वशः कतिविधाः?

l) 'दूरंगमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं'—

अत्र ज्योतिषां ज्योतिरूपेण कः वर्णितः? सः कथं ज्योतिषां ज्योतिरूपेण वर्णितः?

m) याज्ञवल्क्यस्य पत्नीद्वयस्य नाम उल्लिख्यताम्। तयोः वैशिष्ट्यमपि संक्षेपेण आलोच्यताम्।

n) भूमिसूक्तानुसारेण (अथर्ववेदीयस्य) पृथिवीं के धारयन्ति?

o) शून्यस्थानं पूर्णं कुरुः—

कस्मै देवाय _____ विधेम।

2. Answer any four of the following questions:

5×4=20

a) Translate into Bengali or English (any one):

i) अग्ने यं यज्ञमध्वरं

विश्वतः परिभूरसि।

स इहेवेषु गच्छति॥

- ii) य आत्मदा वलदा यस्य विश्वं
उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः
कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥

b) Translate into Bengali or English (any **one**):

- i) अथो खल्वाहुः काममय एवायं पुरुष इति, स यथाकामो
भवति
ततक्रतुर्भवति तत् कर्म कुरुते, यत् कर्म कुरुते,
तदभिसम्पद्यते ।
- ii) स होवाच याज्ञवल्क्यः प्रिया वै खलु नो भवती सती
प्रियमवृधत्,
हन्त तर्हि भक्त्येतद्याख्यास्यामि ते, व्याचक्षाणस्य तु मे
निदिध्यासस्वेति ।

c) Write short note on any **two** of the following:

प्रातरनुवाकः, याज्या, आधानम्, पवमानोष्टिः ।

d) Give the पदपाठ of the 2(a)(i) OR 2(a)(ii).

e) Write briefly the essence of 'शिवसंकल्पसूक्त' ।

f) Write a comprehensive note on विनियोगः ।

3. Answer any **two** of the following questions:
(One must be written in Sanskrit language in
Devanāgarī Scripts):

10×2=20

- a) Give the characteristic features of the Vedic
अग्निदेव ।

b) “येनाहं नामृता स्यां किमहं तेन कुर्याम्?” — Who said this, to whom? Bring out the philosophical significance of the above quoted speech.

c) Explain in Sanskrit: (any one)

i) द्वेष्टि श्वश्रूरपं जाया रुणद्धि

न नाथितो विन्दते मर्दितारम्।

अश्वस्येव जरेतो वंस्यस्य

नाहं विन्दामि कितवस्य भोगम्॥

ii) तं विद्याकर्मणी समन्वारमेते पूर्वप्रज्ञा च।

~~d)~~ Write a note on the use of इति or अवग्रह in पदपाठ।
